

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ
ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ
Ш. БРОНТЕ ТА Е. БРОНТЕ)»**

Виконала: магістрантка 2 курсу
групи Ang1-M21
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська) за освітньо-
професійною програмою «Середня освіта
(Англійська мова і зарубіжна література)»
Швець Олена Анатоліївна

Керівник: **Марчишина А.А.**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови

Рецензент: **Калинюк Т.В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри німецької мови

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖА В ТЕКСТІ.....	7
1.1. Вивчення емоцій у гуманітарній парадигмі.....	7
1.1.1. Тлумачення емоцій у філософії й психології.....	7
1.1.2. Розмежування понять «емоції» та «почуття».....	8
1.1.3. Проблема класифікації емоцій у гуманітаристиці.....	11
1.2. Дослідження емотивності в сучасній лінгвістиці.....	14
1.2.1. Поняття «емоційність» та «емотивність».....	14
1.2.2. Емотивність, експресивність, оцінка як компоненти семантичної структури слова.....	16
1.2.3. Вербальні засоби вираження емоцій.....	18
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖА.....	23
2.1. Методи дослідження емоційного стану персонажа: міждисциплінарний вимір.....	23
2.2. Методика аналізу репрезентації емоційного стану художнього персонажа у текстах романів Ш. Бронте та Е. Бронте.....	27
Висновки до розділу 2.....	31
РОЗДІЛ 3. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖА В ТЕКСТАХ РОМАНІВ Ш. БРОНТЕ ТА Е. БРОНТЕ.....	32
3.1. Пряма лексико-семантична номінація емоційного стану художнього персонажа.....	32
3.1.1. Лексичні засоби номінації емоцій.....	32
3.1.2. Лексичні засоби вираження емоцій.....	37
3.2. Непряма стилістична номінація емоційного стану художнього персонажа.....	39
3.2.1. Лексико-семантичні стилістичні прийоми.....	40
3.2.2. Синтаксичні експресивні засоби.....	43
3.2.3. Графічні експресивні засоби.....	46
3.3. Опосередкована лексико-семантична номінація емоційного стану художнього персонажа.....	48
Висновки до розділу 3.....	50
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	59

ВСТУП

Емоції людини зберігають у собі інформацію про її сутність, про інших людей, про навколишню дійсність. За допомогою тієї чи іншої емоції можна зрозуміти, що думає людина, як вона ставиться до тієї чи іншої ситуації, що відчуває до інших людей тощо.

Емоції як невід’ємний складник життя людини привертали увагу видатних мислителів із давніх часів. Ще в працях античного філософа Аристотеля емоції розглядалися як особливий вид пізнання. Дослідженню емоцій, наданню тлумачень цього поняття, розробці різноманітних класифікацій емоцій, визначенню базових емоцій, установленню їх функцій тощо присвячено багато ґрунтовних праць відомих філософів (Аристотель, Б. Спіноза), психологів (П. Екман, Р. Вудвортс, В. Вундт, К. Ізард, У. Макдауголл, П. К. Анохін, Л. С. Виготський, Б. І. Додонов, Є. П. Ільїн, В. О. Леонтьєв, О. М. Леонтьєв, П. В. Сімонов та ін.).

Лінгвісти вже давно звернули увагу на питання реалізації емоцій у тексті. Можливість текстів викликати хвилювання, впливати, змушувати читачів переживати, приносити їм задоволення завжди вважалася їхньою імманентною якістю. З огляду на це, природа емоцій вивчається з лінгвістичної точки зору (А. Вежбицька, В. І. Болотов, М. В. Гамзюк, О. В. Кунін, Ю. М. Малинович, А. І. Приходько, Н. В. Романова, В. М. Телія, В. І. Шаховський, С. В. Шорін та ін.), незважаючи на давню суперечку між лінгвістами (наприклад, Е. Сепір, Ш. Баллі) стосовно питання про місце емоцій у мові.

Емоційність пронизує всю мовленнєву діяльність людини і закріплюється в семантиці слів в якості визначення її (людини) різних емоційних станів. Саме тому під час дослідження мови тексту, крім логіко-предметної семантики, яка відображає поняття людського мислення, важливо враховувати й емотивну.

У межах лінгвокогнітивної парадигми стало можливим більш детальне висвітлення таких текстових категорій, як експресивності (В. Д. Дєвкін, Р. С. Сакієва та ін.), емотивності (В. І. Болотов, А. Вежбицька, О. П. Воробйова, М. В. Гамзюк, С. В. Гладь, Н. В. Романова, В. М. Телія, П. Фресс та ін.) та оцінка (Н. Д. Арутюнова, Т. І. Вендіна, О. М. Вольф, О. М. Островська та ін.).

Як бачимо, у сучасній лінгвістичній науці експлікація емоційних станів людини в художньому тексті є актуальною проблемою. Проте невирішеною залишається низка питань, зокрема питання мовного вираження компонентів емоційної комунікації та взаємодії мовних маркерів актуалізації емоційних станів людини в художньому тексті. Проблема ускладнюється тим, що «текст «вимагає» від автора пошуку формули відтворення «емоцій», а тому «не завжди емотивність експліцитно представлена в тексті» [48, с. 24].

Актуальність магістерської роботи визначається її відповідністю загальним спрямуванням сучасної лінгвістики, зокрема текстової репрезентації художньої семантики, на вивчення авторських ідіостилів, на реконструкцію світорозуміння письменників шляхом експлікації емотивно маркованого змісту літературних творів.

Об'єктом дослідження є номінативні засоби репрезентації емоційного стану художнього персонажа у текстах прозових творів британських письменниць XIX ст. Ш. Бронте та Е. Бронте.

Предмет дослідження – лексико-семантична і стилістична специфіка текстової реалізації номінативних засобів репрезентації емоційного стану художнього персонажа у текстах прозових творів Ш. Бронте та Е. Бронте.

Мета кваліфікаційної праці полягає у встановленні лексичних і стилістичних особливостей вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа у текстах прозових творів британських письменниць XIX ст. Ш. Бронте та Е. Бронте.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- обґрунтувати теоретико-методологічні засади дослідження проблеми емотивності художнього тексту й надати тлумачення базових понять;
- виявити номінативні засоби репрезентації емоційного стану художнього персонажа в емотивно маркованих контекстах і класифікувати їх за структурно-семантичною ознакою і чинником адресованості в художньому тексті;
- розкрити особливості вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа шляхом аналізу його стилістичного представлення;
- ідентифікувати ознаки авторського стилю та загалом літературного стилю прозових текстів досліджуваної історичної епохи.

Матеріалом дослідження слугують романи сестер Бронте – Шарлоти Бронте (*Ch. Brontë*, 1816–1855): «Джейн Ейр» (*Jane Eyre*, 1847), «Ширлі» (*Shirley*, 1849), «Містечко» (*Villette*, 1853) та Емілі Бронте (*Emily Brontë*, 1818–1848): «Грозвий перевал» (*Wuthering Heights*, 1847). Досліджуваний корпус номінативних засобів вираження емоційних станів художніх персонажів – 2979 контекстуальних репрезентацій – отримано методом суцільної вибірки з 2307 емотивно маркованих контекстів, виокремлених із 2280 умовних сторінок романів Ш. Бронте та Е. Бронте.

Багатоаспектність феномену емотивності художнього тексту зумовлює застосування **методики** комплексного аналізу прози досліджуваних авторів, яка базується, у поєднанні із загальнонауковими (*спостереження, опис, систематизація, індукція, дедукція*) та емпірико-теоретичними (*аналіз, синтез*) методами, на методологічні засади лінгвокультурологічної, лінгвопоетичної і текстологічної наукових парадигм.

Використання методів лінгвокультурології – *культурно-історичного й лінгвокультурологічного* аналізів – уможливило узагальнення особливостей соціально-історичного і культурного контекстів, у яких жили й творили Ш. Бронте та Е. Бронте та які впливали на психоемоційну сферу письменниць, формуючи їхні ціннісні орієнтації. У руслі лінгвопоетичного аналізу застосовано такі спеціальні методи і прийоми: *інтерпретаційно-текстовий* аналіз – для виокремлення із досліджуваних романів емотивно маркованих контекстів, *контекстуальний* аналіз – для визначення емотивно маркованих контекстів, *компонентний* аналіз – для виявлення семного складу вербальних репрезентантів емоцій, *deskриптивний* і *лінгвостилістичний* аналіз – для

встановлення типу значення номінативних засобів (прямого або непрямого), *системно-функціональний* аналіз – для систематизації та класифікації різних типів номінативних репрезентантів емоційного стану художніх персонажів. *Кількісні підрахунки* використовуються на всіх етапах аналізу для визначення кількісних параметрів вербалізації емотивності художнього тексту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в ній *уперше* здійснено комплексне дослідження природи емотивності художнього тексту з опорою на методологічні засади лінгвокультурології й лінгвопоетики з урахуванням специфіки прози вікторіанської доби; розроблено критерії виокремлення емотивно маркованих контекстів у романах Ш. Бронте та Е. Бронте залежно від їхнього обсягу і вербально репрезентованого емоційного стану художнього персонажа;

– визначено різні типи номінативних засобів репрезентації емоційного стану художнього персонажа, зумовлені їхніми структурно-семантичними характеристиками (пряма лексико-семантична номінація, непряма стилістична номінація, опосередкована лексико-семантична номінація) і чинником адресованості в художньому тексті (персонажна номінація, авторська номінація і комплексна номінація);

Теоретичне значення дослідження визначається його внеском у розвиток окремих аспектів лінгвістики тексту (визначення й уточнення емотивності, експресивності й оцінки як текстових категорій), лінгвопоетику (установлення ролі різнорівневих номінативних засобів в актуалізації емоційних станів художніх персонажів), лінгвостилістику (розкриття ролі тропів, синтаксичних і графічних стилістичних прийомів у змалюванні емоційного стану художнього персонажа).

Практичне значення дослідження визначається тим, що отримані результати можуть бути використані при викладанні теоретичних курсів зі стилістики (розділи «Стилїстика художнього тексту», «Лексико-семантичні експресивні засоби і стилістичні прийоми» і «Фігури експресивного синтаксису»), лексикології (розділи «Лексична семантика», «Стилїстична диференціація лексичного складу»), із лінгвістики тексту, історії та теорії зарубіжної літератури, а також при написанні курсових і кваліфікаційних робіт.

Структура й обсяг дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, висновків, списку використаних джерел, списків лексикографічних та ілюстративних джерел.

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено його матеріал і використані методи, розкрито новизну одержаних результатів, їхнє теоретичне і практичне значення, описано структуру й обсяг роботи.

У першому розділі «**Теоретичні засади дослідження емоційного стану персонажа в тексті**» викладено обґрунтування проблеми емотивності художнього тексту в теоретичному розрізі, зокрема, диференційовано поняття «емоції» та «почуття»; розкрито різні підходи до класифікації емоцій у

гуманітарних науках; проаналізовано основні здобутки досліджень емотивності в сучасній лінгвістиці; розтлумачено ключові поняття праці.

У другому розділі **«Методичний інструментарій та послідовність його застосування для дослідження емоційного стану персонажа»** описано методологічні засади кваліфікаційної праці, які спираються на методологію трьох наукових парадигм – лінгвокультурології, лінгвопоетики й текстології; розроблено методику комплексного поетапного аналізу номінативних засобів репрезентації емоційного стану художнього персонажа у текстах романів Ш. Бронте та Е. Бронте.

У третьому розділі **«Вербалізація емоційного стану персонажа в текстах романів Ш. Бронте та Е. Бронте»** визначено номінативні засоби репрезентації емоційного стану художнього персонажа в емотивно маркованих контекстах, виокремлених із досліджуваних романів, розроблено їх класифікацію за структурно-семантичною ознакою (пряма лексико-семантична номінація, непряма стилістична номінація і опосередкована лексико-семантична номінація) і чинником адресованості в художньому тексті (персонажна, авторська і комплексна номінація).

У **Висновках** сформульовано теоретичні та практичні результати здійсненого дослідження й окреслено перспективи подальших наукових пошуків у галузі художньої семантики.

ВИСНОВКИ

Проблема емотивності художнього тексту розв'язується в кваліфікаційній праці шляхом установлення зумовленості особливостей вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа типом художнього тексту, а саме – прозових текстів британських письменниць XIX ст. Ш. Бронте та Е. Бронте, із застосуванням методики комплексного аналізу досліджуваних творів, яка базується на методологічних засадах лінгвокультурології, лінгвопоетики й текстології.

Багатогранність емоційної сфери людини детермінує різноаспектність феномену емотивності художнього тексту, розглянутого на прикладі романів Ш. Бронте та Е. Бронте, що зумовлює необхідність урахування багатьох чинників: *екстралінгвальних* (фонові знання про соціально-історичний і культурний контекст вікторіанської Англії 40-х р.р. XIX ст.), *текстових* (специфіка контекстуального втілення емоційного стану художнього персонажу в емотивно-маркованих контекстах), *лінгвальних* (різноманітність вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа залежно від типу номінації).

Різноманітність проявів емоційного стану художнього персонажа в романах Ш. Бронте та Е. Бронте окреслює специфіку їхнього текстового втілення в емотивно маркованих контекстах, у яких, залежно від типу номінації емоції за чинником адресованості – персонажної або авторської будь-який – прояв емоції художнього персонажа або виражається безпосередньо в мовленні персонажа, або опосередковано чи прямо в авторському коментарі чи монологічному мовленні персонажа-оповідача.

Аналіз емотивно маркованих контекстів виявив особливості вербальної репрезентації емоційного стану художнього персонажа, втілену у різноманітні номінативні засоби – одиниці мови (пряма лексико-семантична номінація), мовлення (непряма стилістична номінація) і контексти (опосередкована лексико-семантична номінація).

Роль окреслених типів номінації в репрезентації емоційного стану художнього персонажа є різною. Засоби прямої лексико-семантичної номінації називають/позначають емоції у своєму прямому значенні (іменники, прикметники, прислівники та дієслова) або, не називаючи тип емоції, безпосередньо виражають емоційний стан персонажа у його мовленні (вигуки, окличні речення). Непряма стилістична номінація емоційного стану художнього персонажа описує позитивні/негативні емоції персонажів в образній формі (лексико-семантичні стилістичні прийоми – метафори, образні порівняння й епітети) або посилює експресивно-емотивну забарвленість висловлювання персонажа, який перебуває в певному емоційному стані (синтаксичні стилістичні прийоми – повтори, окличні речення і графічні стилістичні прийоми – капіталізація, дефісація). Опосередкована лексико-семантична номінація, яка не має лексичних чи стилістичних вербалізаторів емоційного стану художнього

персонажа у своєму складі, описує емоціогенну ситуацію, що спричиняє прояви певної емоції.

Характерним для ідіостилю письменниць є не лише передача цілої складної гами людських почуттів, які персонаж може переживати одночасно, а й використання для цього комплексу мовних засобів, центром яких є різні мимічні реакції, коли одночасно змінюється вираз губ, очей, обличчя, та емоційні (вегетативні) реакції тіла людини. Найчастіше емоційні стани виражаються комплексом лексико-стилістичних засобів, які актуалізуються як мовним, так і позамовним контекстом (знаннями читача про психофізіологічні прояви тієї чи іншої емоції). Письменниці експлікують емоційні стани, поєднуючи номінацію емоції (дієслово, іменник чи прикметник) з персоніфікацією, порівнянням, епітетом або низкою епітетів, приділяючи увагу деталям і використовуючи для вираження складного емоційного переживання опис мимічних, просодичних і кінетичних реакцій персонажа.

Перспективними напрямками вивчення започаткованої теми може бути розгляд вербальної репрезентації текстових категорій, функціональне навантаження емотивно маркованих мовних одиниць у творчості англійських письменників, у текстах визначеного жанрово-стильового спрямування, у зіставному аспекті та із залученням методик когнітологічного аналізу. З огляду на це, подальшу перспективу дослідження також вбачаємо в створенні єдиної міждисциплінарної класифікації емоцій і відповідної класифікації способів вербалізації емоцій

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. О душе. В кн.: Сочинения в 4-х т. Т. 1. Москва : Мысль, 1976. С. 371–448.
2. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (Стилистика декодирования). Москва : Просвещение, 1990. 304 с.
3. Бабенко Л. Г., Казарин Ю. В. Лингвистический анализ художественного текста. Москва : Флинта : Наука, 2004. 496 с.
4. Балли Ш. Французская стилистика. Москва : Изд-во иностр. литературы, 1961. 394 с.
5. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної художньої прози) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Донецьк, 2005. 20 с.
6. Вежбицка А. Лексическая семантика в культурно сопоставительном аспекте // Семантические универсалии и описание языков. Москва, 1999. С. 503–647.
7. Винославська О. В. Психологія : навч. посіб. URL : http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part3/3101.htm
8. Вудворте Р. Выражение эмоций // Экспериментальная психология. Москва : Изд-во иностр. лит., 1950. 795 с.
9. Вундт В. Основы физиологической психологии. Чувства и аффекты. СПб., 1880. Вып. 55 (т. 3. Г- Л., XVI).
10. Выготский Л. С. Психология искусства. Москва : Искусство, 1986. 573 с.
11. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва : Наука, 1981. 139 с.
12. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць (на матеріалі німецької мови). Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2000. 256 с.
13. Герчанівська П. Е. Культурологія. Київ : Університет «Україна», 2006. 323 с.
14. Гладь С. В. Емотивність художнього тексту : семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної прози) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2000. 223 с.
15. Гнезділова Я. В. Емоційність та емотивність сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний і прагматичний аспекти: автореф. дис. канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2001. 20 с.
16. Гусева Э. Ю. Концептуальный анализ как метод лингвистического исследования концепта БИЗНЕС в американской лингвокультуре // Интеллект. Инновации. Инвестиции. Оренбург: Изд-во ФГБОУ ВПО «Оренбургского государственного института менеджмента», 2011. С. 268–270.

17. Демчук Р. В. Культурологія: тексти та контексти //Наукові записки НаУКМА. Том 127. Теорія та історія культури. С. 13–19.
18. Додонов Б. И. Диагностика эмоционально-нравственного развития. СПб., 2002. С.132–134
19. Изард К. Э. Психология эмоций. СПб. : Питер, 2000. 464 с.
20. Изард К. Э. Эмоции человека. Москва : Изд-во Московского ун-та, 1980. 440 с.
21. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. СПб. : Питер, 2006. 544 с.
22. Ильин Е. П. Эмоции и чувства. СПб : Питер, 2001. 752 с.
23. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання. Київ : КДЛУ, 2001. С. 24–37.
24. Квинн В. Н. Прикладная психология. СПб. : Питер, 2000. 560 с.
25. Киселюк Н. П. Вербальні та невербальні засоби актуалізації емоційного стану радості в художньому дискурсі (на матеріалі англійської прози ХХ – ХХІ століть) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2009. 22 с.
26. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 423 с.
27. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 416 с.
28. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: учеб. пособие. Москва : Высш. шк., 1996. 381 с.
29. Куттер П. Любовь, ненависть. Зависть, ревность. Психоанализ страстей. СПб : Питер, 1998. 300 с.
30. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. Москва : МГУ, 40 с.
31. Леонтьев В. О. Классификация эмоций. Одесса : Изд-во инновационно-ипотечного центра, 2001. 240 с.
32. Лімборський І. Персонаж епічний у творчості Шевченка //Слово і час. 2010. № 5. С. 3–9.
33. Макдауголл У. Различение эмоции и чувства //Психология эмоций : Тексты. Москва, 1984. С.103–107.
34. Маклаков А. Г. Общая психология. СПб. : Питер, 2001. 592 с.
35. Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації (на матеріалі англійської мови) //Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2003. Вип. 11. С. 181–183.
36. Мойсієнко А. К. Віршовий текст як динамічна структура // Мовознавство. 2002. № 2–3. С. 3–9.
37. Мудрик Л. В. Прагматична спрямованість англійських емотивних висловлень позитивної оцінки в комунікативній ситуації поздоровлення //Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки. Мовознавство». 2010. № 9. С. 47–50.
38. Музальов О. Культурологія : навч. посібн. Львів : Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти НАПН України,

2012. 185 с.

39. Нагель В. В. Різновиди оцінки як лінгвістичної категорії // Дослідження з лексикології і граматики української мови. Дніпропетровськ : Пороги, 2007. Вип. 6. С. 103–110.
40. Никандров В. В., Сони́на Э. К. О свойствах чувств / Ананьевские чтения-96 : Тезисы научно-практической конференции. СПб., 1996. С. 33–35.
41. Новиков Л. А. Художественный текст и его анализ. Москва : ЛКИ, 2007. 304 с.
42. Онищенко І. В. Категорія оцінки та засоби її вираження : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Діпропетровськ, 2005. 19 с.
43. Островська О. М. Лінгвостилістичні засоби реалізації категорії оцінки (на матеріалі американської художньої прози) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Львів, 2001. 176 с.
44. Палеева Е. В. Концептуальный анализ как метод лингвистических исследований // Теория языка и межкультурная коммуникация. 2010. Вып. 2(8). С. 1–5.
45. Приходько А. И. Когнитивно-дискурсивный потенциал оценки и способы его выражения в современном английском языке : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 «Германские языки». Запорожье, 2004. 428 с.
46. Приходько А. И. Проблемы эмоций в зарубежной социальной психологии // Вопросы психологии. 2009. № 1. С. 141–152.
47. Проскуркіна С., Василькова Н. Репрезентація оцінки в мікро-тексті // Південний архів. Філологічні науки. Херсон : Айлант, 2001. Вип. 10. С. 55–58.
48. Редька І. А. Текстові процедури висвітлення емотивно-когнітивної системи вірша (на матеріалі англійської поезії ХХ століття). Філологічні студії: зб. наук. праць. 2016. Вип. 6. С. 24–28.
49. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
50. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва : Издательская группа «Прогресс», 1993. 655 с.
51. Симонов П. В. Потребностно-информационная теория эмоций // Вопросы психологии. 1982. № 6. С. 44–56.
52. Симонов П. В. Мозг и творчество // Вопросы философии. 1992. № 11. С. 3–24.
53. Сліпецька В. Д. Вербалізація негативних емоцій: тенденції формування нового мовленнєвого стандарту // Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. 2015. № 3. С. 250–255.
54. Смашнюк О. І. Вираження емотивності в спонтанному мовленні (на матеріалі Британського національного корпусу) // Мовні і концептуальні картини світу. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2007. Вип. 23. Ч. 3. С. 34–38.

55. Соловій У. В. Оцінно-образна номінація у структурі художнього тексту (на матеріалі української «малої прози» кінця XIX–початку XX століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Івано-Франківськ, 2003. 22 с.
56. Спиноза Б. Етика. Минск: Харвест, Москва: АСТ, 2001. 336 с.
57. Спичак О. Е. Роль метафори в екзистенції символу // Філософські дослідження. Луганськ : СНУ ім. В. Даля. 2009. Вип. 10. С. 165–171.
58. Филимонова О. Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в научном тексте. СПб. : Престо, 2007. 225 с.
59. Цоллер В. Н. Соотношение категорий экспрессивности, эмотивности и оценочности в структуре лексического значения // Научные ведомости БГУ. 1998. №2. С. 43–54.
60. Шапочка К. А. Взаємодія культури і перекладу. Молодий вчений. 2017. № 4.1 (44.1). С. 140–143.
61. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. 190 с.
62. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
63. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций // Язык и эмоции. Волгоград : Перемена, 1995. С. 3–15.
64. Экман П. Психология эмоций [Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life]. СПб. : Питер, 2010. 336 с.
65. Danes Fr. Cognition and Emotion in the Discourse Interaction : A Preliminary Survey of the Field // Preprints of the Plenary Session Papers. XIV International Congress of Linguists Organized under Auspices of CIPL. Berlin., 1987. P. 272–291.
66. Dijkstra K. et al. Character and reader emotions in literary texts //Poetics. 1995. Volume 23, Issues 1–2. P. 139–157.
67. Kneepkens E. W. E. M., Zwaan, R. A. Emotions and literary text comprehension //Poetics. 1994. Vol. 23. P. 125–138.
68. Kövescses Z. Emotion Concepts. New York : Springer-Verlag, 1990. 231 p.
69. Lyons W. Emotion. Cambridge: Cambridge University Press, 1980. 146 p.
70. Williams R. Charlotte and Emily Bronte // The English Novel from Dickens to Lawrence. London : Chatto, 1970. P. 50–61.
71. Yarger P. Violence in the Sitting Room : Wuthering Heights and the Woman's Novel //Genre. 1988. No. 21. P. 203–229.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

72. Словник літературознавчих термінів URL : <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/slovnyk/index.php?let=6>
73. LDCE — Longman Dictionary of Contemporary English. URL : <http://www.ldoceonline.com/>
74. MED — Macmillan English Dictionary. URL : <http://www.macmillandictionaries.com/>
75. MWD — Merriam-Webster Dictionary. URL : <http://www.merriam-webster.com/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- Bronte Ch. Jane Eyre. URL : <http://www.online-literature.com/brontec/janeeyre/>
- Bronte Ch. Shirley. URL : http://books.google.com.ua/books/about/Shirley.html?id=sQ8RRKfSb34C&redir_esc=y
- Bronte Ch. Vilette. URL : <http://www.literature.org/authors/bronte-charlotte/villette/>
- Bronte E. Wuthering Heights. URL : <http://www.literaturepage.com/read/wutheringheights.html>